

Bedrijfsnoodorganisatie met veerkracht

De uitreiking van de eerste reeks first responder bno-certificaten was op 16 november het officiële startpunt voor de nieuwe bedrijfsnoodorganisatie van Recticel. De opleiding van de eerste acht personen vroeg de nodige creativiteit, want als gevolg van de slimme lockdown tijdens de eerste coronagolf kon het opleidingstraject pas in juni van start gaan. Met zijn kersverse first responderteam heeft de polyurethaanschuimfabrikant de basis gelegd voor een risicogerichte bedrijfsnoodorganisatie met veerkracht.

Recticel is een internationale onderneming met vestigingen in 20 landen en produceert in Kesteren sinds 1959 polyurethaanschuim. Daarvan worden onder andere matrassen en vulmiddelen voor de meubelbranche gemaakt. In de fabriek in Kesteren werken circa 300 mensen.

Brand leidend scenario in risicoprofiel

De productie van polyurethaanschuim is gebaseerd op het mengen van stoffen en chemische reacties, waarbij warmte vrijkomt. Een proces dat niet zonder risico is, getuige een grote brand die de fabriek in Kesteren in april 1992 trof. Brand is niet voor niets het leidende scenario in het risicoprofiel van het bedrijf. Recticel werkt met polyol en di-isocyaan, die in het productieproces worden gemengd en een chemische reactie aangaan. Als dat mengsel niet de juiste samenstelling heeft, kan in een uitzonderlijk geval door een chemische reactie het materiaal tot zelfontbranding komen.

“Daarom controleren we continu het temperatuurverloop, als de geproduceerde schuimblokken in een magazijn worden gelegd om af te koelen en uit te harden”, licht maintenance manager *Albert Sluiter* toe. “We doen als bedrijf veel aan preventieve risicobeheersing. Zo bevinden de tanks voor opslag van gevaarlijke stoffen zich in goed beveiligde bunkers. En om het brandrisico te beheersen is het bedrijf volledig beschermd door een sprinklerinstallatie met eigen pompen en watervoorziening. Daarnaast koesterden we onze van oudsher aanwezige bedrijfsbrandweer, als belangrijke waarborg voor de interne veiligheid en bedrijfscontinuïteit.”

Tijd voor verandering

Als lage drempel brzo-inrichting had Recticel lange tijd een bedrijfsbrandweeraanwijzing van de overheid. Vijf jaar geleden kwam die aanwijzing echter te vervallen en in de afgelopen jaren kreeg het bedrijf steeds meer moeite om het kennis- en kwaliteitsniveau van de bedrijfsbrandweer op peil te houden. Tijd voor vernieuwing van de bedrijfsnoodorganisatie. Sluiter leidde dat vernieuwingsproces vanaf begin dit jaar.

Sluiter: "Wij kenden een 'klassieke' bedrijfsbrandweer met een sterkte van twaalf man. Veel leden van de bedrijfsbrandweer waren ook als vrijwilliger verbonden aan de brandweerkorpsen van Kesteren en omgeving. Naast de bedrijfsbrandweer was er ook een bhv-organisatie en een apart ehbo-team. De laatste jaren merkten we dat het steeds meer tijd en inspanning vroeg om de vakbekwaamheid

van de brandweerlieden te borgen en materieel en uitrusting up-to-date te houden. Ook de werving van nieuwe vrijwilligers werd een knelpunt. Werknemers wilden op vrijwillige basis wel een rol spelen als bhv'er of ehbo'er, maar een complete brandweeropleiding was voor veel mensen een te hoge drempel. De bedrijfsbrandweer kreeg dus met krimp te maken. Daarom zijn we in 2019 in overleg gegaan met onze opleiders Brandweer Training Henk Strörmann en Medical Life Support, om na te denken over een nieuwe opzet voor onze bedrijfsnoodorganisatie."

De kernvraag voor het bedrijf was: 'Is een bedrijfsbrandweer nog wel nodig?' Die vraag legde Recticel ook voor aan de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid. Het antwoord was nee. Het bedrijf had geen wettelijke aanwijzing voor een bedrijfsbrandweer, dus zou een compactere en flexibeler noodorganisatie volstaan. "Maar de veiligheidsregio stelde daar wel eisen aan", vervolgt Sluiter. "Als de overheidsbrandweer de brandbestrijdingstaken van ons zou overnemen, zouden we als bedrijf moeten voorzien in een 24/7 geborgde gidsfunctie. Tevens moeten geschoolde operators gegarandeerd beschikbaar zijn voor het bedienen en stopzetten van de installaties en het activeren van interne noodsystemen. De overheidsbrandweer kent onze processen en systemen immers niet. Aan de hand van die eisen zijn we met onze opleiders de basis voor een nieuwe bedrijfsnoodorganisatie gaan ontwikkelen. Met als uitgangspunt integratie van de bedrijfsbrandweer en de bhv-organisatie in één nieuwe organisatie met first responders bno. Het ehbo-team blijft als aparte entiteit binnen de bno bestaan."

Grondslag

Na een uitgebreide risico-inventarisatie werden de relevante incidentscenario's geïdentificeerd, met als belangrijkste maatgevende scenario zelfontbranding van het opgeslagen polyurethaanschuim in het 'langblokkenmagazijn'. Tot de minder waarschijnlijke maar wel geloofwaardige scenario's behoort onder andere een chemische spill bij verlading van de gebruikte grondstoffen. Die scenario's werden de grondslag voor de nieuwe bno, waarbinnen de first responders bno volgens Sluiter het 'topteam' vormen. "Een team dat geen brandbestrijdingstaken meer heeft, maar vanwege de scenario's en de ondersteunende rol aan de overheidsbrandweer wel dezelfde beschermende kleding als de brandweer draagt. Dat was ook een eis van de veiligheidsregio. Onze mensen moeten hun ondersteunende en gidsende functie wel met goede persoonlijke beschermingsmiddelen kunnen uitvoeren. Ook dragen de first responders bno ademlucht en beschikken ze over chemiepakken voor een eventuele inzet bij incidenten met gevaarlijke stoffen in het bedrijf."

CoronacomPLICaties

Brandweer Training Henk Strörmann, dat al jaren de opleidingen en trainingen voor de bedrijfsbrandweer verzorgt, nam de opgave op zich om ook het nieuwe first responderteam op te leiden en te trainen. Strörmann betrok zijn opdrachtgever Medically Life Support bij het traject om samen met Recticel de functie- en competentieprofielen voor de nieuwe bno op te stellen, afgestemd op de risicoanalyse en het bedrijfsnoodplan. Daarna kon de werving van vrijwilligers beginnen.

Het migratietraject van bedrijfsbrandweer naar first responder bno omschrijft *Strörmann* als een proces met hobbels en veel emotie. “Voor de leden van de bedrijfsbrandweer was hun ‘oude’ organisatie heel vertrouwd en dat moesten ze los laten. Een aantal brandweervrijwilligers koos ervoor geen deel te gaan uitmaken van de nieuwe bno, dus moesten ook enkele nieuwe leden worden geworven. Begin dit jaar hadden we een eerste ploeg van acht man bij elkaar, voldoende om het opleidingstraject te starten met als doel op korte termijn een paraat first responderteam van vier man op 24/7-basis op te leveren. Maar toen kwam de eerste coronagolf, waardoor de opleiding moest worden uitgesteld. Toen vanaf 1 juni de maatregelen werden versoepeld, zijn we direct gestart met een versnelde opleiding. Complicatie hierbij was wel dat Medically Life Support als opdrachtnemer nog niet gecertificeerd was om de opleiding first responder bno te mogen geven. Dat certificeringsproces liep gelijk op met de opleiding van de teamleden. Op 16 november zijn beide trajecten afgesloten met officiële certificering.”

Omslagpunt

Strörmann ervoer aanvankelijk bij een deel van de vrijwilligers weerstand tegen de herstructurering van de bedrijfsbrandweer en bhv-organisatie naar een bno nieuwe stijl. Een omslagpunt was in zijn beleving het actief en intensief betrekken van de vrijwilligers op de werkvloer bij de uitwerking en inrichting van de nieuwe organisatie. “Toen kregen de mensen meer gevoel met de nieuwe organisatie en het aangepaste takenpakket. De meesten zagen zelf ook wel in dat er iets moest veranderen, omdat de ‘oude’ bedrijfsbrandweer zichzelf niet goed meer in stand kon houden. Ook transparante communicatie met de vrijwilligers was van groot belang voor het draagvlak.”

Nu staat de basis voor de bno nieuwe stijl en is het first responderteam 24/7 inzetbaar. Het team maakt voorlopig nog gebruik van de bestaande brandweervoertuigen, een tankautospuiter en een ondersteunend voertuig. Ondertussen wordt nagedacht over een nieuw vervoersconcept voor het first responderteam.

Strörmann: “Recticel heeft met de nieuwe bno een forse stap voorwaarts gemaakt in het waarborgen van zijn bedrijfsveiligheid. We hebben de nieuwe organisatie gepresenteerd aan de veiligheidsregio en ook daar is men enthousiast. Nu werken we nog aan het verder intensiveren van de samenwerking tussen de bno en de overheidsbrandweer. Een voordeel bij de opleiding van de first responders bno was dat ik ook werkzaam ben als medewerker vakbekwaamheid bij de veiligheidsregio's Gelderland-Zuid en Gelderland-Midden. Ik ken daardoor de werkwijze van zowel de overheidsbrandweer als de bedrijfsnoodorganisatie. Zodoende kon ik het first responderteam belangrijke kennis meegeven voor de samenwerking met de overheidsbrandweer.”

Robert Smeets, Plant Manager Recticel Kesteren (links) ontvangt van Koos Pulleman (directeur NIBHV) het first responder bno certificaat.

Minimumbezetting

De nieuwe bno is nog niet helemaal af. Projectleider Sluiter vat samen wat er nog moet gebeuren: “We hebben nu voldoende mensen opgeleid om op ieder moment een inzet van een first responderteam van vier man te kunnen garanderen. Maar de acht mensen die we nu hebben is wel een minimumbezetting. In 2021 willen we daarom nog vier first responders bno gaan opleiden, om de beschikbaarheid van voldoende mensen op ieder moment te kunnen borgen.” RJ//